

Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadın sığınma evleri

Dr. Öğr. Üyesi Duygu Öztürk

Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezun oldu (2004). 2014 yılında Bilkent Üniversitesinden doktora derecesini aldı. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) İstanbul Temsilciliği görevini üstlenen Dr. Öztürk, halen İstanbul Medipol Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde görev yapmaktadır.

Her ne kadar kadına yönelik şiddetin az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin meselesi olduğu yönünde yaygın bir inanış olsa da kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet her ülkede karşımıza çıkan evrensel bir meseledir. Kadına yönelik şiddetin tarihinin, insanlık tarihi kadar eski olduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte ancak 20. yüzyıldan itibaren kadına yönelik şiddet, özellikle de aile içi şiddet bir özel alan meselesi olmaktan çıkmış ve kamusal alan meselesi olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin bir kamusal alan meselesi olarak değerlendirilmesi yani politik bir mesele olarak görülmesi ve yaygınlaştırılmasında özellikle ikinci dalga feminizmin ve kadın hareketinin etkisi büyüktür (1).

Bir kamusal alan meselesi olan, aynı zamanda halk sağlığı sorunu olarak da değerlendirilen kadına yönelik şiddetle mücadelede Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve Dünya Sağlık Örgütü başta olmak üzere çok sayıda uluslararası örgüt de yer almaktadır. Uluslararası örgütler, devlet kurumları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yaparak, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele etmeye destek vermekte, kadının insan haklarının korunması konusunda evrensel bir yaklaşımın oluşturulmasına öncülük etmektedirler.

Kadına yönelik şiddetin dünya genelinde yaygınlığı ve tarihinin çok eski olduğunun bilinmesi ile birlikte güvenilir rakamlara ulaşmak çok kolay değildir. Bu durumda birçok faktörün etkisi vardır. Örneğin şiddetin kavramsallaştırılmasının modern dünyanın bir tanımlaması olması, geçen zamanla birlikte değişen etik ve ahlaki değerlerin şiddetin tanımıyla birlikte şiddet türlerini genişletmesi ve insanlar arasında şiddete yönelik farkındalığın zaman içerisinde değişiyor olması kadına yönelik şiddete dair verilerin güvenilirliğini etkilemektedir (2). Fakat bununla birlikte kadına yönelik şiddete dair yapılan saha araştırmalarıyla oluşturulan veriler, şiddetin yaygınlığı ve nedenleri konusunda bilgi sağlamakta ve şiddetle mücadelede hükümetlerin etkili politikalar üretmeleri için hayati öneme sahip olmaktadır.

Kadına yönelik şiddet meselesinde en güvenli yer diye bilinen ev, çoğu kadın için en güvensiz mekâna dönüşmektedir. Kadına yönelik şiddetin ağırlıklı olarak hane içinde, çoğunlukla da eşlerden veya baba, dede ya da abiden geldiği görülmektedir. Dünya genelinde kadınların ortalama %35'i hayatları boyunca fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmektedir (3). Bu oran ulusal düzeyde yapılan farklı çalışmalarda %70'lere kadar çıkabilmektedir. Hane içi şiddetin en vahim noktasını kadın cinayetleri oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler, 2017 yılında cinayete kurban

giden kadınların sayısını 87 bin olarak açıklamıştır. Bu sayının %58'i yani 50 binden fazlası eşi ya da başka bir ailesi üyesi tarafından öldürülen kadınlardır (4).

Aile içi şiddetin hangi şartlarda daha yaygın olarak ortaya çıktığını anlamaya çalışan çok sayıda ulusal ve uluslararası araştırma mevcuttur. Farklı faktörler üzerinden açıklamalar yapan çalışmalar, şiddet uygulayan erkek ve şiddet gören kadın için belli prototipler önerememektedir. Bu durum, aile içi şiddetin aslında toplumun her kesiminde ve dünyanın her yerinde ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte çalışmalar, küçük yaşlarda şiddete maruz kalmanın hayatın daha sonraki aşamalarında şiddet uygulama ihtimalini önemli şekilde artırdığını göstermektedir. Birleşmiş Milletler ve Promundo'nun 2016 yılında yaptıkları bir araştırmaya göre, babalarının annelerine şiddet uyguladığını gören ve kendisi de şiddete uğrayan erkek çocukların yetişkin hayatlarında eşlerine ve çocuklarına şiddet uygulama eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür (5).

Hangi kadınlar daha çok şiddete maruz kalmaktadır sorusu da dünya genelinde çok sayıda çalışmada araştırılmıştır. Bu bakımdan eğitim, yaş, yerleşim yeri ve ekonomik bağımsızlık gibi çeşitli faktörler üzerinde durulmaktadır. Farklı yerel çalışmalar şiddetin hangi ortamlarda daha sık karşımıza çıktığı ve hangi faktörlerin şiddete maruz kalmayı kolaylaştırdığı

yönünde farklı sonuçlara ulaşmaktadır. Diğer bir deyişle, eğitim düzeyi ve sosyoekonomik statüsü yüksek, şehirli kadın aile içi şiddete uğramamaktadır gibi bir yargı her çalışmada bilimsel olarak doğrulanamamaktadır. Bu da şu sonucu doğurmaktadır: Toplumun her kesiminde hane içi şiddet görülebilmektedir, nerede daha fazla veya az olduğunu ise ortaya çıkarmak aslında çok kolay değildir.

Şiddet verileri kişisel beyan üzerinden oluşturulduğu için kadınların maruz kaldıkları şiddeti beyan etmeleri ve şiddet türlerinin farkında olmaları büyük önem taşımaktadır. O nedenle kadınların hane içinde maruz kaldıkları şiddetin farkında olmaları kadar, bu şiddeti dile getirmede açık davranmaları da büyük önem taşımaktadır. Bazı kadınlar uğradıkları şiddeti farklı sebeplerle -özellikle utanma, sosyal baskı, sosyal statü, çaresiz hissetme gibi- saklayabilmektedir. Bu durumla birlikte, farklı şiddet türlerinin farkında olmak, şiddete maruz kaldığını dile getirdikten sonra yasalar ve kurumlar tarafından korunacağını bilmek de şiddetin beyan edilmesini kolaylaştırmaktadır. Çünkü çoğu kadın şiddete maruz kaldığını söyledikten sonra bu durumu cezalandıran, kadını koruyan yasaların ve kurumların eksikliğinden beyanı sonrasında yalnızlaşacağını düşündüğü için çoğu zaman yaşadığı şiddeti dile getirmekten kaçınmaktadır.

Bu bakımdan gelişmiş ülkelerde şiddet üzerine yapılan araştırmalarda kadına yönelik şiddetin beklenenin aksine yüksek düzeylerde çıkması, kadınların şiddet konusunda yüksek farkındalıkları ile birlikte yasal ve kurumsal koruma ve destek ile de ilgilidir. Aynı zamanda kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran ya da haklı gösteren ataerkil toplum yapısı, gelenekler ve toplumsal alışkanlıklar da şiddetin beyan edilmesini olumsuz etkileyen temel faktörler arasında yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddet, aynı zamanda temel insan haklarının da ihlalidir. Bununla birlikte, kadınların eşit şartlarda ve haklarla hayatın her alanına katılımının desteklenmesi ve sağlanması, sürdürülebilir kalkınma için büyük önem taşımaktadır. Kadına yönelik şiddet önlenmeden kadınların insan haklarının korunması, eşit şartlarda hayata katılmaları mümkün olamamaktadır. Bu durumun da farkındalığıyla çok sayıda uluslararası örgüt, kadına yönelik şiddet ile mücadelede yerlerini net olarak belirlemiştir. Uluslararası anlaşmalar bakımından kadına yönelik şiddetle mücadele için iki önemli sözleşme mevcuttur. İki Birleşmiş Milletlerin Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) (1979), ikincisi ise İstanbul Sözleşmesi olarak da anılan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin

Dünya Bankasının 2019 verilerine göre, dünya genelinde kadınların %35'i hayatları boyunca fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Bu oran, ulusal düzeyde yapılan farklı çalışmalarda %70'lere kadar çıkabilmektedir. Hane içi şiddetin en vahim noktasını kadın cinayetleri oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler, 2017 yılında cinayete kurban giden kadınların sayısını 87 bin olarak açıklamıştır. Bu sayının %58'i yani 50 binden fazlası eşi ya da başka bir ailesi üyesi tarafından öldürülen kadınlardır.

Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2011)'dir. BM'ye üye ülkelerin önemli çoğunluğu CEDAW'ı imzalanmış olsa da dünya genelinde uygulamalarda önemli eksikliklerin devam ettiği görülmektedir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet

Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de kadına yönelik şiddet, uzun yıllar bir özel alan meselesi olarak değerlendirilmiştir. Konu, ancak 1980'li yılların ikinci yarısında kamusal alan meselesi olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu durumda 1987 yılında İstanbul'da yapılan Dayığa Karşı Dayanışma Yürüyüşü'nün önemi büyüktür. Yaklaşık 2 bin 500 kadının bir araya geldiği yürüyüşün sebebi, Çankırı'da bir hâkimin dayak nedeni ile kocasından boşanmak isteyen bir kadının davasını "kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmemeli" diyerek reddetmesidir (6). Bu tarihten itibaren aile içi şiddet kadın örgütlerinin kamusal alanda mücadele verdikleri temel meselelerden biri haline gelmiştir. Kadına yönelik şiddetin yasa yapıcılarca kamusal alan meselesi olarak değerlendirilmesi biraz daha zaman almış, bu durum ise kadına yönelik şiddetle mücadele etmede politika üretilmesini ve yasal düzenlemeleri geciktirmiştir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddet üzerine ulusal çapta yapılmış araştırma sayısı oldukça azdır. Ayşe Gül Altınay ve Yeşim Arat'ın 2006-2007 yılları arasında yürüttükleri, nitel ve nicel verilerden oluşan araştırma Türkiye genelinde kadına yönelik şiddet üzerine yapılan ilk çalışmalarındandır. Bu araştırmaya göre, Türkiye'de her üç kadından biri fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (7). Türkiye İstatistik Kurumunun 2014 yılında gerçekleştirdiği araştırmada ise kadınların %35'i eşlerinden ya da partnerlerinden fiziksel şiddet gördüklerini söylemişlerdir. Benzer bir şekilde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün rakamlarına göre kadınların %42'si şiddet gördüğünü söylemiştir (8). Bu rakamlara psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet verileri de eklenince oranlar önemli derecede artış göstermektedir. Bu araştırmalar beyana dayalı araştırmalar olduğu için, istatistiksel olarak şiddet oranları; şiddetin farkında olma, maruz kalınan şiddeti kabullenme ve aile içi şiddeti ifade etmekten kaçınmama gibi durumlardan doğrudan etkilenmektedir.

Dünya geneline benzer şekilde Türkiye'de de aile içi şiddetin en vahim noktasını kadın cinayetleri oluşturmaktadır. Kadın cinayetlerine dair rakamlar herhangi bir resmi kurum tarafından sağlanmamaktadır. Rakamlar sivil toplum örgütlerinin basına yansıyan haberlere dayanarak oluşturdukları bir istatistiki bilgidir. Basına yansımayan cinayetlerin de olduğu düşüncesiyle, aslında rakamların verilen istatistiklerden daha fazla olabileceği fikri de doğmaktadır. 2017 yılında kayıtlara geçen kadın cinayetleri sayısı 409'dur (9). 2018 yılında ise bu rakam 440 olmuştur (10). Kadın cinayetleri meselesinde en can alıcı nokta cinayetlerin artarak devam ediyor olmasıdır. 2008 yılında istatistiklere 80 olarak yansıyan sayı, 2018 yılında 400'leri geçmiştir. 2008 yılından 2018 yılı başına kadar en yakınındaki erkekler tarafından hayatına son verilen kadınların sayısı ise 2 bin 337 olmuştur (11). Kadın cinayetleri gerçekten artıyor mu, yoksa toplumsal görünürlüğü mü artıyor sorusuna farklı cevaplar verilse de öldürülen kadın sayıları konusunda farklı veriler sunulsa da hiçbir kadın cinayeti başta olmak üzere kadına yönelik şiddetin, önlenmesi gereken toplumsal bir mesele olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler

1987 yılındaki yürüyüş ve yürütülen "Dayığa Hayır" kampanyası ile aile içi şiddet, farklı platformlarda kamuoyunun gündeminde yer almaya başlamış ve nihayetinde siyasilerin de gündemlerine girmiştir. Kadına yönelik şiddet ve de aile içi şiddetle mücadelede öncelikli öneme sahip olan yasal düzenlemeleri değerlendirmek gerekir. Bu bağlamda, kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli yasal düzenlemelerden birisi 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dur. Her ne kadar ailenin korunmasına dair kanun olarak geçse de aslında aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddet görenlerin korunmasına dair bir kanundur. Sonrasında 2001 yılında yenilenen Medeni Kanun, 2004 yılında yenilenen Ceza Kanunu ve aynı dönemlerde yeniden düzenlenen bazı anayasa maddeleri; toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirmeye, aile içi şiddetle mücadele etmeye ve önlemeye dair yasal düzenlemelerdir (12). Devlet düzeyinde kadına yönelik şiddetle mücadelede kritik önem

taşıyan adımlardan bir diğeri, Temmuz 2006'da yayınlanan Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler başlıklı başbakanlık genelgesidir. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir devlet politikası haline aldığı genelgede, şiddeti önleme ve şiddet gören kadın ve çocukların korunmasına dair alınacak tedbirler, sorumlu kurumlar, koordinasyon ve iş birlikleri belirtilmiştir (13).

Türkiye, kadına yönelik şiddetle mücadelede taraf olduğu uluslararası anlaşmalardan doğan sorumluluklarını yerine getirecek şekilde de yasal düzenlemeler yapmıştır. 2012 yılında 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. Bu kanun kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadının korunması için yapılacakları, kimlerin sorumlu olduğunu ve alınacak tedbirleri detaylı bir şekilde ortaya koymuştur.

Yasal düzenlemelerin yanı sıra kadına yönelik şiddetle mücadeleyi kurumsallaştırma adına devlet organlarında düzenlemeler yapılmıştır. Bu bağlamda, 1990 yılında Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM) kurulmuş, 2004 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) olarak yeniden yapılandırılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında yer alan KSGM, bakanlık düzeyindeki düzenlemeler sonucunda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı altında yer almaya başlamıştır. Ayrıca kadın konukları adı altında kadın sığınma evleri açılmaya başlanmış, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) ile Aile Danışma Meclisleri, Toplum Merkezleri kurulmuştur.

Türkiye'de Kadın Sığınma Evlerinin Durumu

Aile içi şiddetle mücadelede, şiddetin önlenmesi ve tamamen ortadan kaldırılması için siyasi otoritenin kararlılığı, bu yönde yapılan yasal düzenlemeler ve bu yasal düzenlemelerin uygulamaya yansımaları meselenin bir yüzünü oluştururken; şiddete maruz kalan kadının ve varsa çocuklarının şiddet ortamından uzaklaştırılması, şiddetten uzak ve güvenli bir yaşam alanında korunmaya ve rehabilitasyona alınması meselenin diğer yüzünü oluşturmaktadır. Şiddet

gören kadın korunabileceğini bildiği surette şiddetin dile getirilmesi daha kolay olacak ve bu durum doğrudan aile içi şiddetle mücadeleyi daha etkili kılacaktır. Bu bakımdan kadın sığınma evleri aile içi şiddetle mücadelede önemli yere sahiptir. İsmi ister sığınma evi olsun, ister sığınak ya da kadın konukevi veya misafirhane olsun; asıl önemli olan bu yerlerin şiddet mağduru kadın ve çocukların şiddetten uzaklaştırıldığı, hayati tehlikelerinin ortadan kaldırıldığı ve hayata yeniden sağlıklı bireyler olarak dönebilmeleri için psikolojik ve mesleki destek başta olmak üzere gerekli desteğin sağlandığı mekanlar olmalarıdır.

Türkiye’de kadın sığınma evlerinin açılması, hem cinsiyete dayalı şiddete karşı oluşan kadın hareketinin hem de Avrupa Birliği üyeliği sürecinde Türkiye’nin gerçekleştirdiği yasal değişikliklerin ortak ürünüdür (14). Aile içi şiddete maruz kalan kadınların şiddetten uzaklaştırılması ve korunmasında sığınma evleri düşüncesi 1980’ler sonrasında şiddete hayır kampanyası döneminde, kadın hareketi tarafından somut önlem olarak benimsenmiştir (15). Daha sonraki dönemlerde kadına yönelik şiddetle mücadelede ortaya konan siyasi irade

ve yasal düzenlemelerde Türkiye’nin Avrupa Birliği üyelik sürecinin etkisi yadsınamayacak değerdedir.

Türkiye’deki ilk kadın sığınma evleri belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından kurulmuştur. Bu bağlamda 1990’lı yılların başında İstanbul Bakırköy ve Şişli Belediyeleri ilk kadın sığınma evlerini açan belediyeler olmuşlardır (16). Sivil toplum ayağında ise, aile içi şiddeti görünür kılmak, sorgulamak ve aynı zamanda şiddet gören kadına destek vermek için sığınma evi açma amacıyla aynı dönemde İstanbul’da Mor Çatı, Ankara’da Kadın Dayanışma Vakfı kurulmuştur. Kadın Dayanışma Vakfı, Altındağ Belediyesinin desteğiyle, Mor Çatı ise devlet desteği ile ilk kadın sığınaklarını açmışlardır (17). Sivil toplum kuruluşları, yönetmekte oldukları kadın sığınma evleri için dönem dönem maddi sıkıntılar yaşamış, farklı kamu ve özel paydaşlardan destek alarak sığınakları açık tutmak için üstün çaba sarf etmişler ve hala zorlukların üstesinden gelmeye devam etmektedirler. Belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kadın konukevleri ile valilik ve il özel idarelerinin de kadın sığınma evleri mevcuttur.

Şiddet verileri kişisel beyan üzerinden oluşturulduğu için kadınların maruz kaldıkları şiddeti beyan etmeleri ve farklı şiddet türlerinin farkında olmaları büyük önem taşımaktadır. O nedenle kadınların hane içinde maruz kaldıkları şiddetin farkında olmaları kadar, bu şiddeti dile getirmede açık davranmaları da büyük önem taşımaktadır. Bazı kadınlar uğradıkları şiddeti farklı sebeplerle -özellikle utanma, sosyal baskı, sosyal statü, çaresiz hissetme gibi- saklayabilmektedir.

2018 yılı verilerine göre, Bakanlığa bağlı 110, belediyelere bağlı 32, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 1 olmak üzere toplamda 3.454 kapasiteli 144 kadın sığınma evi bulunmaktadır. Nüfusa oranla bakıldığında 8 bin üzerinde yatak kapasitesi olması gerektiğinden, sığınma evlerinin kapasitelerinin ihtiyacın altında kaldığı kolaylıkla fark edilmektedir.

2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde belirtildiği üzere, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler, aile içi şiddet mağduru kadınlar ve çocuklar için konukevi açmakla yükümlüdür. Fakat bu kategoride yer alan çoğu belediyenin sığınma evi bulunmamakta, sığınma evi olanların ise kapasiteleri yetersiz kalmaktadır. Kanun, bu belediyeler dışında kalan belediyeler için de hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevi açabileceklerini belirtmektedir.

2018 yılı verilerine göre, Bakanlığa bağlı 110, belediyelere bağlı 32, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 1 olmak üzere toplamda 3454 kapasiteli 144 kadın sığınma evi bulunmaktadır (18). Nüfusa oranla bakıldığında 8 bin üzerinde yatak kapasitesi olması gerektiğinden,

sığınma evlerinin kapasitelerinin ihtiyacın altında kaldığı kolaylıkla fark edilmektedir. Ayrıca kanuna göre 237 belediyede sığınma evi olması gerekirken, sadece 32 belediyede sığınma evi bulunmaktadır (19). Kanuna rağmen belediyeler tarafından açılan sığınma evi sayısının çok düşük kalmasının temel nedenleri, yaptırım olmaması ve belediyelerin sığınma evleri ile fazladan bir mali yükümlülük ve sorumluluk altına girmede isteksiz olmalarıdır.

Kadın sığınma evlerinin sayısal yetersizliği ile birlikte, niteliksel durumları da aile içi şiddetle mücadelede sığınma evlerinin yerini etkilemektedir. Hem sığınma evi çalışanlarının hem de sığınma evleri ile iletişim ve iş birliği halinde olan kolluk kuvvetleri ve hastane personelleri başta olmak üzere farklı paydaşların şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, yasal düzenlemeler

ve uygulama aşamaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Kocasından şiddet gören ve polise başvuran kadının, yasalar ve koruma hakkında doğru yönlendirilmesi ve yalnızlaştırılmaması, sığınma evlerinin gizliliğine ve sığınma evlerindeki kadınların kimlik karartma uygulamalarına azami derecede dikkat edilmesi gerekmektedir. Sığınma evlerinin yerlerinin, hem orada kalan kadınlar ve çocukların hem de bulunduğu mahallenin güvenliği için gizli tutulması gerekmektedir. Fakat birçok yerde sığınma evlerinin yerleri bölge insanları tarafından bilinmekte, gizliliğe dikkat edilmemektedir. Bu durum güvenlik açığı ortaya çıkararak, sığınma evlerinin aile içi şiddetle mücadelede etkinliğini zayıflatmaktadır. Kadın sığınma evlerinin hem sayısı hem de nitelikleri artırılarak aile içi şiddetle mücadelede daha etkin bir pozisyona gelmeleri sağlanabilir.

azami değere sahiptir. Bu açıdan kadın sığınma evlerinin eksiklikleri, güçsüz yanları ortaya çıkarılmalı, dünya genelinde benzer yapılarıdaki toplumlardan etkin örnekler bakılarak düzenlemeler yapılmalıdır. Kadın sığınma evlerinin sayıları nüfusun oranına uygun şekilde artırılmalı, kapasiteleri geliştirilmelidir.

Sığınma evi çalışanları başta olmak üzere kamu ve özel paydaşların şiddetle mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği ve yasal düzenlemeler hakkında bilgi düzeyleri artırılmalıdır. Paydaşlar arasındaki koordinasyon da kadın sığınma evlerinin etkinliğini artıracaktır. Bu bakımdan hastane, kolluk kuvvetleri, bakanlık, ilgili kadın dernekleri, sivil toplum kuruluşları ve barolar arasındaki iletişim ağları genişletilmeli ve derinleştirilmelidir. Birçok şiddet vakası, ilk başvuru yerlerinden olan hastane ya da kolluk kuvvetlerinin yetersiz ya da yanlış bilgilendirmesi ile sessizliğe gömülmekte, şiddet karşısında bir kadın daha yalnızlaşmakta ve belki de bir kadın cinayeti daha yaşanmaktadır. Özellikle alan çalışmaları yapan sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve belediyelerin bilgi alışverişleri, deneyim paylaşımları ve ortak hareket etmeleri desteklenmelidir. Aile içi şiddetle mücadelede devlet kurumlarının ve hükümetlerin kararlılığı, aynı zamanda yeterli kaynak aktarımı bu mücadelenin etkinliğini artıracaktır.

Bütün bunların yanı sıra, en az bu kapasite geliştirici adımlar kadar önemli olan bir diğer önlem ise, kamuoyunun sığınma evleri hakkındaki yanlış ve olumsuz düşüncelerinin değiştirilmesidir. Sığınma evlerinin boşanmaları artırdığı dolayısıyla aile bütünlüğünü bozduğu algısı hem kamuoyunda hem de uygulayıcılarda görülebilmektedir. Şiddetin olduğu ailelerde aile bütünlüğünün olmadığı ve sığınma evlerinin amacının şiddet gören kadın ve çocukları korumak olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda amacın şiddetten arınmış ailelerin desteklenmesi olduğu vurgulanmalıdır.

Kaynaklar

- 1) *Feminizmin tarihsel gelişimi için bkz. J. Donovan, Feminist Teori. İletişim Yayınları, 2015*
- 2) *Şiddet üzerine kısa bir kavramsal tartışma için bkz. G. Çelik, Öldüren Erkek(lik)ler. Nota Bene Yayınları, 2017*
- 3) *Gender Based Violence (Violence against Women and Girls) http://www.worldbank.org/en/topic/socialdevelopment/brief/violence-against-women-and-girls (Erişim Tarihi: 20.06.2019)*

4) *United Nations Office on Drugs and Crime, Global Study on Homicide 2018, s: 10. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/GSH2018/GSH18_Gender-related_killing_of_women_and_girls.pdf (Erişim Tarihi: 22.06.2019)*

5) *UN Women and Promundo, Understanding Masculinities: Result from the International Men and Gender Equality Survey (Images) Middle East and North Africa Egypt, Lebanon, Morocco, Palestine, s: 16. https://imagesmena.org/wp-content/uploads/sites/5/2017/05/IMAGES-MENA-Multi-Country-Report-EN-16May2017-web.pdf (Erişim Tarihi: 22.06.2019)*

6) *A. G. Altınay ve Y. Arat, Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Punto Baskı, 2008, s:17*

7) *A. G. Altınay ve Y. Arat, Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Punto Baskı, 2008*

8) *Ş. Toktaş ve Ç. Diner, "Shelters for Women Survivors of Domestic Violence: A View from Turkey, Women's Studies, Cilt 44, s: 611, 2015.*

9) *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2017 Veri Raporu. http://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/2845/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2017-veri-raporu (Erişim Tarihi: 28.6.2019)*

10) *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2018 Veri Raporu. http://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/2869/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2018-veri-raporu (Erişim Tarihi: 28.6.2019)*

11) *Son 10 Yılda 2337 Kadın Şiddet Görerek Hayatını Kaybetti. https://www.ntv.com.tr/kadina-siddet/son-10-yilda-2337-kadin-siddet-gorerek-hayatini-kaybetti,1lrCsnm8G0KFBXRnyWuE8A (Erişim Tarihi: 28.6.2019)*

12) *H. H. Çalı, "Aile İçi Şiddet: Bir Kamu Politikası Analizi," Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, No 2, s: 19, 2012*

13) *http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm (Erişim Tarihi: 30.06.2019)*

14) *Ş. Toktaş ve Ç. Diner, "Shelters for Women Survivors of Domestic Violence: A View from Turkey, Women's Studies, Cilt 44, s: 620, 2015*

15) *A. G. Altınay ve Y. Arat, Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Punto Baskı, 2008, s: 18*

16) *Ş. Toktaş ve Ç. Diner, "Shelters for Women Survivors of Domestic Violence: A View from Turkey, Women's Studies, Cilt 44, s: 620, 2015*

17) *A. G. Altınay ve Y. Arat, Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Punto Baskı, 2008, s: 21-22*

18) *Bakanlıktan "137 Sığınma Evi Yetmiyor" Haberi Açıklama. http://www.milliyet.com.tr/bakanlik-tan-137-siginma-evi-yetmiyor-ankara-yerelhaber-3018269/ (Erişim Tarihi: 10.07.2019)*

19) *Türkiye'de Kadın Sığınma Evlerinin Durumu. https://www.ntv.com.tr/kadina-siddet/turkiyede-kadin-siginmaevlerinin-durumu,j20-010ZIEWJr1wpKZveIQ (Erişim Tarihi: 11.07.2019)*

Sonuç

Aile içi şiddetle mücadelede ve şiddet mağduru kadın ve çocukların korunmasında kadın sığınma evlerinin yeri vazgeçilmezdir. Sığınma evlerinin açılması konusunda siyasi idarenin varlığı ve gerekli yasal düzenlemeler ilk adımı oluşturmaktadır. Ülkemizde yasal düzenlemeler bakımından herhangi bir eksikliğin olmadığı söylenebilir. Sıkıntılarının yasal düzenlemelerden ziyade, uygulama süreçlerinde yaşandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Sığınma evleri, aile içi şiddet mağduru kadın ve çocukların öncelikle şiddet ortamından uzaklaştırılmasını ve onları sığınma evi sonrasındaki hayata hazırlama hedefini taşımaktadır. Aile içi şiddetle mücadelede kadın sığınma evlerinin etkinliklerinin artırılması, şiddetsiz aile ve şiddetsiz bir topluma ulaşmak için